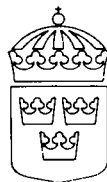

Bostadsutskottets betänkande

1985/86:8

om ändring i lagen om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m. (prop. 1985/86:35)

BoU
1985/86:8

Sammanfattning

I propositionen föreslås att lagen om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m. ändras så att byggnadsnämnden – inte som för närvarande endast länsstyrelsen – skall få möjlighet att jämka eller efterge byggnadsavgift i ringa fall av olovligt byggande. Vissa andra ändringar föreslås också, i huvudsakligt syfte att förtydliga redan gällande regler. Utskottet tillstyrker propositionsförslagen.

I en motion (c) föreslås mer långtgående möjligheter för byggnadsnämnderna att befria från byggnadsavgift. Utskottet avstyrker motionen med motiveringen att förslaget skulle förta lagstiftningen åtskilligt av dess ursprungliga syfte.

I en reservation (m, fp, c) förordas en omarbetning av påföljdslagen i enlighet med c-motionen.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1985/86:35 (bostadsdepartementet) föreslagit riksdagen att anta ett vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m., påföljdslagen.

Lagförslaget har som bilaga fogats till detta betänkande.

Motionen

Med anledning av propositionen har väckts motion 1985/86:116 av Kjell A. Mattsson m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen beslutar att ändra lagen om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande i enlighet med vad i motionen anförts.

Utskottet

Med anledning av en motion (fp) gav riksdagen i mars 1984 på enhälligt förslag av bostadsutskottet regeringen till känna att påföljdslagen borde ändras så att byggnadsnämnderna skulle få möjlighet att jämka eller helt efterge byggnadsavgift, som skall påföras enligt lagen. En ändring med

samma innebörd hade vid denna tid redan aviserats av regeringen i lagrådsremissen med förslag till en ny plan- och bygglag, men utskottet fann att frågan borde aktualiseras för riksdagen med viss förtur sedan lagrådets granskning av remissen avslutats.

Det nu presenterade förslaget rörande *jämkning av byggnadsavgift* överensstämmer med utskottets tidigare uttalade intentioner, och utskottet tillstyrker propositionsförslaget såvitt nu är i fråga.

I motionen (c) föreslås ändrade regler om *befrielse från byggnadsavgift* med innebörd att åtgärder som utförts utan byggnadslov, trots att sådant erfordrats, inte skall föranleda att byggnadsavgift påförs, om åtgärden kan godkännas. Avgift borde enligt motionärerna inte heller utgå om en sådan ändring av det utförda som byggnadsnämnden kräver vidtas omgående.

Utskottet finner att motionärernas förslag förtar byggnadsavgiften såsom sanktion mot varje form av olovligt byggande åtskilligt av dess ursprungliga syfte (se prop. 1975/76:164 s. 26). Förslaget skulle dessutom kunna leda till en alltför stor ojämnhet i tillämpningen mellan olika byggnadsnämnder. Genom de möjligheter för nämnden att jämka eller efterge byggnadsavgiften som föreslås i propositionen och tillstyrks av utskottet tillgodoses i hög grad motionärernas strävan att byggnadsavgift inte skall påföras i fall där det kan anses omotiverat eller trakasserande. Utskottet avstyrker därför motion 134 (c) om befrielse från byggnadsavgift.

I detta sammanhang kan nämnas att centerpartiet med anledning av proposition 1985/86:1 om en ny plan- och bygglag i motion 69 yrkande 8 hemställt att byggnadsnämnderna skall få en möjlighet att avstå från att ta upp till behandling ringa förseelser mot påföljdslagen. Detta yrkande behandlar utskottet dock ej här.

I propositionen föreslås en justering av regeln i 5 § påföljdslagen om att en sådan rättelse av en olovligt utförd åtgärd som sker innan påföljdsfrågan behandlas av nämnden, skall befria från byggnadsavgift. För att klarlägga att ett sammanträde med nämnden, vid vilket frågan bordläggs utan att någon sakdiskussion förs, inte skall medföra att rättelsemöjligheten är försutten, föreslås nu formuleringen att byggnadsavgift inte utgår om rättelse sker innan fråga om påföljd eller ingripande enligt denna lag *tas upp till överläggning* vid sammanträde med byggnadsnämnden.

I förarbetena till påföljdslagen har diskuterats huruvida inte rättelse med befriande verkan borde få ske ända fram till den tidpunkt då nämnden beslutar i frågan (prop. 1975/76:164 s. 30, 250–251, 284–285). Som påpekades av den dåvarande departementschefen skulle dock en sådan reglering inte vara realistisk, eftersom det vid beslutstillfället måste vara utrett om någon rättelse har vidtagits eller ej. Utskottet ansluter sig därför till propositionsförslaget även i denna del såvitt rör frågan om verkan av att påföljdsfrågan tas upp till överläggning med nämnden.

Vad i övrigt i propositionen anförts har inte gett utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Utskottet hemställer

1. beträffande *propositionens lagförslag*

att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:35 antas det vid propositionen och som bilaga till detta betänkande fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.,

2. beträffande *befrielse från byggnadsavgift*

att riksdagen avslår motion 1985/86:116.

Stockholm den 28 november 1985

På bostadsutskottets vägnar

Kjell A. Mattsson

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Magnus Persson (s), Erling Bager (fp), Lennart Nilsson (s), Margareta Palmqvist (s), Karl-Göran Biörsmark (fp), Bertil Danielsson (m), Rune Evensson (s), Birgitta Hambræus (c), Tore Claeson (vpk), Nils Nordh (s), Margareta Gard (m) och Britta Sundin (s).

Reservation

Befrielse från byggnadsavgift

Kjell A. Mattsson (c), Rolf Dahlberg (m), Erling Bager (fp), Karl-Göran Biörsmark (fp), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambræus (c) och Margareta Gard (m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 2 som börjar "Utskottet finner" och slutar "från byggnadsavgift" bort lyda:

Utskottet finner att den nyss tillstyrkta regeln om jämkning av byggnadsavgift inte löser alla de problem som uppkommer för byggnadsnämnderna vid tillämpningen av påföljdslagen. Det förefaller utskottet sålunda omotiverat att byggnadsavgift skall påföras även i sådana fall av olovligt byggande som vid en byggnadslovsprövning skulle ha godkänts. Vidare förefaller det onödigt att påföra byggnadsavgift i de fall där ändringar omgående vidtas i en omfattning som medför att åtgärden kan godkännas. Enligt utskottets uppfattning bör påföljdslagens regler omarbetas så att även dessa fall tas med bland de grunder som anges i 5 § påföljdslagen som befriande från byggnadsavgift.

dels den del av betänkandet på s. 2 som börjar "I förarbetena" och slutar "med nämnden" bort lyda:

Inte heller i det nu aktuella hänseendet är vare sig påföljdslagens nuvarande eller föreslagna reglering tillfredsställande. Den rimliga innebörden borde vara att en rättelse som sker innan nämnden beslutar i frågan om

byggnadsavgift skall befria från avgiften. Även beträffande tidpunkten för rättelse bör påföljdslagen därför omarbetas. Därvid finns det anledning att beakta också vad som anförs i centerpartiets motion med anledning av propositionen rörande plan- och bygglagen.

Riksdagen bör hos regeringen begära en översyn och ett förslag i enlighet med vad nu anförts. Vid den nu förordade översynen bör övervägas hur lagens sanktionssystem skall utformas så att avsikterna med förslaget i motion 116 (c) kan förverkligas.

Vad utskottet nu med anledning av motionen förordat bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 2 bort lyda:

2. beträffande *befrielse från byggnadsavgift*

att riksdagen med anledning av motion 1985/86:116 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976: 666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.

Härigenom föreskrivs att 4, 5, 7 och 8 §§ lagen (1976: 666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Vidtages åtgärd, till vilken erfordras byggnadslov, utan att sådant lov föreligger, skall byggnadsavgift utgå.

Byggnadsavgift bestämmes till belopp motsvarande fyra gånger den avgift som enligt taxa, fastställd med stöd av 8 § byggnadsstadgan (1959:612), skulle ha erlagts om byggnadslov till en motsvarande åtgärd hade meddelats, dock till minst 500 kronor. Vid bestämmande av byggnadsavgift på grundval av taxa skall hänsyn ej tagas till sådan höjning eller sänkning av normalbeloppet som enligt taxan föranledes av omständigheterna i det särskilda fallet och ej heller till belopp som belöper på tillhandahållande av nybyggnadskarta, utstakning eller lägeskontroll av byggnad eller annan mätningsteknisk åtgärd eller på framställning av fotonegativ eller bildkort.

Byggnadsavgift bestämmes till belopp motsvarande fyra gånger den avgift som enligt taxa, fastställd med stöd av 8 § byggnadsstadgan (1959:612), skulle ha erlagts om byggnadslov till en motsvarande åtgärd hade meddelats, dock till minst 500 kronor. Vid bestämmande av byggnadsavgift på grundval av taxa skall hänsyn ej tagas till sådan höjning eller sänkning av normalbeloppet som enligt taxan föranledes av omständigheterna i det särskilda fallet och ej heller till belopp som belöper på tillhandahållande av nybyggnadskarta, utstakning eller lägeskontroll av byggnad eller annan mätningsteknisk åtgärd.

Är överträdelsen ringa, får byggnadsavgiften bestämmas till ett lägre belopp än som följer av andra stycket eller helt efterges.

5 §

Byggnadsavgift utgår ej om

1. *det utförda rättas* innan fråga om påföljd eller ingripande enligt denna lag *upptages* vid sammanträde med byggnadsnämnden eller

1. *rättelse sker* innan fråga om påföljd eller ingripande enligt denna lag *tas upp till överläggning* vid sammanträde med byggnadsnämnden eller

2. åtgärden avser rivning av byggnad och rivningen har

a) företagits med stöd av lag eller annan författning eller annars varit nödvändig för att avvärja eller begränsa omfattande skada på annan egendom eller

b) företagits därför att byggnaden till väsentlig del hade skadats genom eldsvåda eller annan liknande händelse.

7 §¹

I fall som avses i 4 § första stycket utgår förutom byggnadsavgift en tilläggsavgift om åtgärden innebär att

1. helt ny byggnad uppföres,
2. befintlig byggnad till- eller påbygges,
3. byggnad inredes helt eller delvis till väsentligen annat ändamål än det till vilket byggnaden förut har varit använd,
4. byggnad eller del av byggnad toges i anspråk för väsentligen annat ändamål än det till vilket byggnaden förut har varit använd eller som finnes angivet på godkänd ritning eller
5. byggnad rives.

Tilläggsavgift utgår ej i fall som avses i 5 §. Avgift utgår ej heller om åtgärden omfattar utrymme som ej överstiger tio kvadratmeter.

Tilläggsavgift utgår med belopp som motsvarar 500 kronor för varje kvadratmeter bruttoarea som åtgärden har omfattat. När bruttoarean beräknas skall tio kvadratmeter räknas av.

Har föreläggande om rättelse enligt 15 § meddelats eller har det utförda rättats genom handräckning eller på annat sätt eller föreligger annars särskilda skäl, får avgiften bestämmas till lägre belopp än som följer av tredje stycket eller helt efterges.

Avgiften får bestämmas till ett lägre belopp än som följer av tredje stycket eller helt efterges, om föreläggande om rättelse har meddelats enligt 15 §, om rättelse har skett genom handräckning eller på annat sätt eller om det annars finns särskilda skäl.

8 §²

Fråga om byggnadsavgift och särskild avgift prövas av byggnadsnämnden.

Finner byggnadsnämnden att förutsättningar föreligger att ta ut tilläggsavgift på grund av bestämmelserna i 7 § första och andra styckena, skall nämnden anmäla förhållandet till allmän åklagare.

Fråga om tilläggsavgift prövas av allmän domstol på talan av *allmän åklagare*. Talan får väckas endast om byggnadsnämnden har *begärt det*. I fråga om sådan talan tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken om åtal för brott, på vilket *ej* kan följa svårare straff än böter, och om kvarstad i brottmål.

Frågor om tilläggsavgift prövas av allmän domstol på talan av *åklagaren*. Talan får väckas endast om byggnadsnämnden har *gjort anmälan enligt andra stycket*. I fråga om sådan talan tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken om åtal för brott, på vilket *inte* kan följa svårare straff än böter, och om kvarstad i brottmål.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

¹ Senaste lydelse 1979: 903.

² Senaste lydelse 1981: 865.